

Interreg

Sofinancira
EVROPSKA UNIJA
Sufinancira
EUROPSKA UNIJA

Slovenija – Hrvatska

I-PRODER

Interreg program Slovenija – Hrvatska 2021. – 2027. /

Interreg program Slovenija – Hrvatska 2021. – 2027.

SIHR00173 – I-PRODER

**PREKOGRANIČNI MODEL SURADNJE ZA POTREBE
ZAJEDNIČKOG DJELOVANJA /**

**ČEZMEJNI MODEL SODELOVANJA ZA POTREBE
SKUPNEGA DELOVANJA**

Isporučevina D.3.1.1 /

Dosežek D.3.1.1

Datum: 24.06.2026.

Odgovorni partner: / *Odgovorni partner: Regionalna energetska agencija Sjever, Hrvatska*

Autor(i): / *Avtor(ji):*

MENEA – Anita Novak, Valentina Mundar, Danijela Vrtarić

REAS – Denis Premec, Ilija Stipić

LEASP – Irena Ostroško

LEAP – Sara Alt

Verzija: / *Različica: 9*

Razina diseminacije: / *Raven diseminacije: Javno*

Tip: / *Vrsta: Dokument*

Izjava o sufinanciranju / *Izjava o sofinanciranju*

Izrada dokumenta podržana je projektom I-PRODER, kojeg sufinancira Europska Unija u okviru INTERREG programa Slovenija – Hrvatska 2021. – 2027. /

Nastanek dokumenta je podprl projekt I-PRODER, ki ga sofinancira Evropska unija v okviru programa INTERREG Slovenija – Hrvatska 2021. – 2027.

Izjava o odricanju odgovornosti / *Izjava o zavrnutvi odgovornosti*

Sadržaj ovog dokumenta odražava isključivo mišljenje autora i ni na koji način ne odražava mišljenje Upravljačkih tijela programa i Europske unije. /

Vsebina tega dokumenta odraža izključno mnenje avtorja in nikakor ne odraža mnenja organov upravljanja programa in Evropske unije.

SADRŽAJ/VSEBINA

1. Uvod.....	1
2. Ključni dionici	2
3. Način eksploatacije isporučevina projekta.....	4
4. SWOT analiza suradnje	9
5. Načini uspostave učinkovite suradnje.....	11
5.1. Aktivnosti suradnje.....	11
5.1.1. Korak 1- Identifikacija dionika i uspostava komunikacije	12
5.1.2. Korak 2 - Razmjena iskustava i primjera dobre prakse.....	12
5.1.3. Korak 3 - Uspostava suradnje – formaliziranje suradnje.....	13
5.1.4. Korak 4 - Izrada plana djelovanja	13
5.1.5. Korak 5 - Evaluacija i održivost suradnje	14
5.2. Međuresorna prekogranična radna skupina	15
5.3. Godišnji prekogranični forum o energetsom siromaštvu.....	16
6. Zaključak.....	17
1. Uvod.....	18
2. Ključni deležnici.....	19
3. Način eksploatacije dosežkov projekta.....	21
4. SWOT analiza sodelovanja.....	26
5. Načini vzpostavitve učinkovitega sodelovanja	28
5.1. Aktivnosti sodelovanja	28
5.1.1. Korak 1 - Identifikacija deležnikov in vzpostavitev komunikacije.....	29
5.1.2. Korak 2 - Izmenjava izkušenj in primerov dobrih praks.....	29
5.1.3. Korak 3 - Vzpostavitev sodelovanja – formalizacija sodelovanja.....	30
5.1.4. Korak 4 - Priprava načrta delovanja.....	30
5.1.5. Korak 5 - Evalvacija in trajnost sodelovanja	31
5.2. Medresorska čezmejna delovna skupina	32
5.3. Letni čezmejni forum o energetske revščini.....	33
6. Zaključek.....	34

POPIS TABLICA

Tablica 1 Ključni dionici	2
Tablica 2 Način eksploatacije Komparativne analize politika.....	4
Tablica 3 Način eksploatacije Komparativne analize instrumenata.....	5
Tablica 4 Način eksploatacije Analitičkog izvješća	6
Tablica 5 Način eksploatacije Modela tehničke pomoći	7
Tablica 6 Način eksploatacije Akcijskog plana	8
Tablica 7 SWOT analiza suradnje	9

SEZNAM TABEL

Tabela 1 Ključni deležnici	19
Tabela 2 Način eksploatacije Primerjalne analize politik	21
Tabela 3 Način eksploatacije Primerjalne analize instrumentov.....	22
Tabela 4 Način eksploatacije Analitičnega poročila	23
Tabela 5 Način eksploatacije Modela tehnične pomoći	24
Tabela 6 Način eksploatacije Akcijskega načrta.....	25
Tabela 7 SWOT analiza sodelovanja.....	26

POPIS SLIKA

Slika 1 Glavni koraci za uspostavu učinkovite suradnje	11
--	----

SEZNAM SLIK

Slika 1 Glavni koraki za vzpostavitev učinkovitega sodelovanja.....	28
---	----

SAŽETAK

Dokument Prekogranični model suradnje razvijen je s ciljem definiranja ključnih koraka za uspostavu učinkovite suradnje između dionika te je kao takav važan alat za promicanje zajedničkog djelovanja relevantnih institucija u prekograničnom području. Model se temelji na zajedničkom djelovanju ključnih dionika iz javnog i civilnog sektora te na usklađivanju postojećih politika i instrumenata u obje države.

Dokument analizira izazove i mogućnosti suradnje kroz identifikaciju dionika, prikaz dosadašnjih rezultata projekta I-PRODER, SWOT analizu te konkretne prijedloge za uspostavu učinkovite suradnje. Predloženi su operativni načini provedbe modela kao što su uspostava međuresorne prekogranične radne skupine i godišnjeg foruma o energetske siromaštvu, koji imaju zadatak osigurati kontinuitet i koordinaciju suradnje, a krajnji cilj je smanjiti broj energetske siromašnih kućanstava u obje zemlje.

Model potiče razmjenu znanja i dobrih praksi, te razvoj zajedničkih rješenja prilagođenih prekograničnim potrebama s posebnim naglaskom na uključivost, transparentnost i dugoročnu održivost. Dokument predstavlja temelj za daljnje planiranje, provedbu i širenje prekograničnih aktivnosti usmjerenih na ublažavanje energetske siromaštva.

POVZETEK

Dokument Čezmejni model sodelovanja je bil razvit z namenom opredelitve ključnih korakov za vzpostavitev učinkovitega sodelovanja med deležniki in je kot tak pomembno orodje za spodbujanje skupnega delovanja ustreznih institucij na čezmejnem območju. Model temelji na skupnem delovanju ključnih deležnikov iz javnega in civilnega sektorja ter na uskladitvi obstoječih politik in instrumentov v obeh državah.

Dokument analizira izzive in možnosti sodelovanja skozi identifikacijo deležnikov, prikaz dosedanjih rezultatov projekta I-PRODER, SWOT analizo ter konkretne predloge za vzpostavitev učinkovitega sodelovanja. Podani so predlogi operativnega načina izvajanja modela, kot sta na primer vzpostavitev medresorske čezmejne delovne skupine in letnega foruma o energetske revščini, katerih naloga je zagotoviti kontinuiteto in koordinacijo sodelovanja, končni cilj pa je zmanjšanje števila energetske revnih gospodinjstev v obeh državah.

Model spodbuja izmenjavo znanja in dobrih praks ter razvoj skupnih rešitev, prilagojenih čezmejnim potrebam s posebnim poudarkom na vključenost, preglednost in dolgoročno trajnost. Dokument predstavlja temelj za nadaljnje načrtovanje, izvajanje in širjenje čezmejnih aktivnosti, usmerjenih v ublažitev energetske revščine.

1. Uvod

Cilj ovog dokumenta je osigurati sustavan pristup kroz suradnju lokalnih, regionalnih i nacionalnih institucija, energetske agencije, socijalnih službi i nevladinih organizacija. Model će poslužiti kao temelj za buduće aktivnosti, uključujući razvoj zajedničkih projekata i usklađivanje instrumenata i politika za podršku energetski siromašnim kućanstvima.

Energetsko siromaštvo predstavlja jedan od ključnih izazova suvremenog društva, posebno u kontekstu energetske tranzicije i rasta cijena energenata. Problem je posebno izražen kod ranjivih skupina stanovništva koje nemaju pristup osnovnim energetskim uslugama ili su suočene s visokim troškovima energije.

Energetski siromašni pojedinci često žive u neučinkovitim domovima, što uzrokuje gubitke energije i veću potrošnju vlastitih prihoda te često rezultira korištenjem alternativnih, ali manje sigurnih energenata. To negativno utječe na zdravlje i ima ekološke posljedice. Troškovi energije često opterećuju kućni budžet, prisiljavajući kućanstva na kompromise između osnovnih potreba poput hrane, zdravstvene skrbi i energetske udobnosti doma. Nestabilna opskrba ili rast cijena energenata dodatno pogoršavaju situaciju.

Ovim dokumentom definiraju se elementi potrebni za razvoj prekogranične suradnje. Identificirani su ključni dionici, napravljena je SWOT analiza suradnje te su definirani koraci za uspješno uspostavljanje suradnje. Na temelju postojećih politika i instrumenata u Hrvatskoj i Sloveniji, predlaže se funkcionalan model koji omogućava dugoročnu i održivu prekograničnu suradnju u borbi protiv energetske siromaštva.

Suradnja dionika u prekograničnom području ima ključnu važnost za učinkovito rješavanje problema energetske siromaštva, jer omogućuje integrirani pristup koji uzima u obzir specifičnosti i izazove oba područja. S obzirom na međusobnu povezanost energetskih sustava i tržišta, koordinacija između država, lokalnih vlasti, nevladinih organizacija, poduzetnika i drugih relevantnih dionika doprinosi stvaranju zajedničkih rješenja koja su utemeljena na zajedničkim interesima. U prekograničnim područjima, poput Hrvatske i Slovenije, razmjena iskustava, podataka i najboljih praksi može dovesti do bržeg razvoja inovativnih politika i alata koji su prilagođeni lokalnim potrebama, ali i širem europskom kontekstu. Osim toga, suradnja može olakšati implementaciju mjera koje prevladavaju administrativne i regulatorne prepreke, osiguravajući učinkovitu provedbu inicijativa koje mogu smanjiti energetsko siromaštvo i poboljšati kvalitetu života građana na obje strane granice.

2. Ključni dionici

Dionici projekta su od posebne važnosti za uspjeh rezultata projekta odnosno za provođenje aktivnosti akcijskog plana i daljnju međusobnu prekograničnu suradnju, što se posebno odnosi na sistemske dionike javnog sektora, ali i na one dionike koje će do završetka projekta iskazati svoj interes za ovu problematiku.

Sistemske dionice spadaju u grupu aktivnih korisnika rezultata ovog projekta, dobro razumiju glavne izazove te mogu najviše pridonijeti izazovima energetske siromaštva i time utjecati na ostale dionike. Oni predstavljaju glavnu polugu za provođenje akcijskog plana te će jedino uz njihovu pomoć i suradnju biti moguće postići postavljene ciljeve projekta i pokrenuti mjere iz akcijskog plana.

U nastavku je u Tablici 1 navedena klasifikacija, popis i uloga ključnih dionika koji djeluju ili mogu djelovati u području energetske siromaštva.

Tablica 1 Ključni dionici

Klasifikacija dionika	Dionici	Uloga/ciljevi
Nacionalni dionici	Ministarstva, regulatorne agencije za energiju, fondovi, energetske agencije, operatori tržišta energije, zavod za statistiku	Kreiranje politika i zakonodavnih okvira, financiranje mjera i programa, zaštita potrošača i nadzor tržišta, prikupljanje podataka za praćenje i evaluaciju
Sektor socijalne skrbi	Centri/zavodi za socijalnu skrb, humanitarne i karitativne organizacije	Prikupljanje podataka sa terena, pružanje savjeta kod definiranja mjera, prenošenje iskustava i primjera dobrih praksi, pomoć građanima, komunikacija i kontakt s građanima
Jedinice regionalne i lokalne samouprave	Županije, regije, gradovi, općine	Koordinacija između općina i gradova, povezivanje s nacionalnim tijelima i EU fondovima, identifikacija energetske siromašnih kućanstava, edukacija građana, provedba pilot projekata, komunikacija i kontakt s građanima, prikupljanje podataka
Pružatelji energetske i komunalne usluge	Opskrbljivači električne energije, opskrbljivači plina, opskrbljivači topline, opskrbljivači vode, komunalna poduzeća	Praćenje i analiza potrošnje, dostava podataka javnim tijelima, fleksibilni modeli plaćanja, sudjelovanje u projektima, sufinanciranje projekata
Agencije	Razvojne i energetske agencije	Povezivanje s nacionalnim tijelima i EU fondovima, pomoć JLP(R)S, provedba pilot projekata, edukacija i informiranje građana

Klasifikacija dionika	Dionici	Uloga/ciljevi
Akademski i istraživački centri	Fakulteti, instituti, analitički centri	Generiranje i širenje znanja, razvoj alata i metodologija za mjerenje i praćenje, edukacija stručnjaka i podrška praksi, povezivanje s međunarodnim istraživačkim mrežama
Nevladine organizacije	Udruge, zaklade, mreže, sindikati, društva, zadruge	Podizanje svijesti i edukacija građana, savjetovanje i podrška građanima, zagovaranje politika, provedba pilot projekata
Mediji i influenceri	Online portali, radio, televizija, tiskani mediji, influenceri, komunikatori, novinari	Osvještavanje s područja energetskog siromaštva, informiranje javnosti o izazovima i primjerima dobrih praksi

3. Način eksploatacije isporučevina projekta

Za uspješnu prekograničnu suradnju dionike treba dobro upoznati s isporučevinama projekta i načinom njihove eksploatacije. U ovom poglavlju na pregledan su način prikazane postojeće i planirane isporučevine projekta koje će biti moguće dugoročno koristiti te je opisan način njihove eksploatacije.

Eksploatacija svake isporučevine je detaljno obrađena kroz pripadajuće tablice u kojima su prikazana sljedeća područja:

- Naziv i kratki opis isporučevine
- Tko su krajnji korisnici isporučevine (ili segmenti korisnika)
  - Isporučevine projekta su usmjerene prema svim potencijalnim korisnicima, koje dijelimo na ciljne skupine i dionike. Ukoliko je moguće, istaknuti su rani korisnici isporučevina – to su oni koji imaju najveću potrebu za pojedinom isporučevinom ili dobro razumiju problem te mogu najviše pridonijeti eksploataciji rezultata projekta i time utjecati na ostale korisnike.
- Koji će dionici biti uključeni u poticanje eksploatacije isporučevina
  - Navedeni su dionici koji će direktno koristiti isporučevinu i/ili dionici koji je neće direktno koristiti, ali će poticanjem krajnjih korisnika bitno utjecati na eksploataciju. Ovo se odnosi na dionike koji su definirani u fazi pripreme projekta, ali i na dionike koji su, do trenutka dovršetka ovog dokumenta, bili detektirani ili su se na neki način pojavili na projektu tijekom provedbe, npr. na sastancima, događajima i tijekom ostalih aktivnosti.
- Način na koji će isporučevina projekta biti eksploatirana ili primijenjena u praksi
  - Opisan je način na koji će krajnji korisnici i dionici moći isporučevinu prenijeti u praksu u svojoj okolini ili šire. Ako se način eksploatacije razlikuje po grupama korisnika i dionika ili po istaknutim korisnicima ili dionicima, to je kod isporučevine posebno navedeno te su njihove uloge posebno opisane.

Tablica 2 Način eksploatacije Komparativne analize politika

Naziv isporučevine	KOMPARATIVNA ANALIZA POLITIKA
Kratki opis isporučevine	Komparativna analiza politika je dokument koji na analitički način prikazuje pregled regionalnih, nacionalnih i EU politika u borbi protiv energetske siromaštva. Dokument ukazuje na sličnosti i razlike između pojedinih politika u četiri prekogranične regije u prekograničnom području, te prikazuje mogućnost prijenosa politika na nacionalnoj i regionalno - lokalnoj razini.

Naziv isporučevine	KOMPARATIVNA ANALIZA POLITIKA
Krajnji korisnici isporučevine	<p>Ministarstva Hrvatske i Slovenije mogu iskoristiti postojeće nacionalne politike jedne države kao temelj za prijenos i implementaciju u drugoj.</p> <p>Ustanove i centri predstavljaju jedne od ključnih dionika koji mogu međusobno razmijeniti iskustva iz prakse te ukazati na svoja zapažanja o tome koje su politike najučinkovitije u praktičnoj primjeni.</p> <p>Jedinice regionalne i lokalne samouprave mogu iskoristiti postojeće regionalno – lokalne politike jedne samouprave kao temelj za prijenos i implementaciju u drugoj.</p> <p>Mediji i influenceri mogu kritički usporediti razlike među politikama na nacionalnoj, regionalnoj i lokalnoj razini u Hrvatskoj i Sloveniji, čime potiču interes javnosti i donositelja odluka.</p>
Glavni dionici uključeni u poticanje eksploatacije isporučevine	Sektor socijalne skrbi, jedinice lokalne i regionalne samouprave, razvojne i energetske agencije, mediji i influenceri
Način eksploatacije odnosno primjene isporučevine u praksi	Kroz model prekogranične suradnje, isporučevina omogućuje prijenos znanja, alata i dobrih praksi između slovenskih i hrvatskih dionika u cilju učinkovitijeg suzbijanja energetske siromaštva. Dokument služi kao osnova za razvoj zajedničkih mjera, politika i pilot projekata na lokalnoj, regionalnoj i nacionalnoj razini.

Tablica 3 Način eksploatacije Komparativne analize instrumenata

Naziv isporučevine	KOMPARATIVNA ANALIZA INSTRUMENTATA
Kratki opis isporučevine	Komparativna analiza instrumenata je dokument koji na analitički način prikazuje pregled regionalnih, nacionalnih i EU instrumenata u borbi protiv energetske siromaštva. Dokument ukazuje na sličnosti i razlike između pojedinih instrumenata u četiri prekogranične regije u prekograničnom području, te prikazuje mogućnost prijenosa instrumenata na nacionalnoj i regionalno - lokalnoj razini.
Krajnji korisnici isporučevine	<p>Ministarstva Hrvatske i Slovenije mogu iskoristiti postojeće nacionalne instrumente jedne države kao temelj za prijenos i implementaciju u drugoj.</p> <p>Ustanove i centri predstavljaju jedne od ključnih dionika koji mogu međusobno razmijeniti iskustva iz prakse te ukazati na svoja zapažanja o tome koji su instrumenti najučinkovitiji u praktičnoj primjeni.</p> <p>Jedinice regionalne i lokalne samouprave mogu iskoristiti postojeće regionalno – lokalne instrumente</p>

Naziv isporučevine	KOMPARATIVNA ANALIZA INSTRUMENATA
	jedne samouprave kao temelj za prijenos i implementaciju u drugoj. Mediji i influenceri mogu kritički usporediti razlike među instrumentima na nacionalnoj, regionalnoj i lokalnoj razini u Hrvatskoj i Sloveniji, čime potiču interes javnosti i donositelja odluka.
Glavni dionici uključeni u poticanje eksploatacije isporučevine	Sektor socijalne skrbi, jedinice lokalne i regionalne samouprave, razvojne i energetske agencije, mediji i influenceri
Način eksploatacije odnosno primjene isporučevine u praksi	Kroz model prekogranične suradnje, isporučevina omogućuje prijenos znanja, alata i dobrih praksi između slovenskih i hrvatskih dionika u cilju učinkovitijeg suzbijanja energetske siromaštva. Dokument služi kao osnova za razvoj zajedničkih mjera, instrumenata i pilot projekata na lokalnoj, regionalnoj i nacionalnoj razini.

Tablica 4 Način eksploatacije Analitičkog izvješća

Naziv isporučevine	ANALITIČKO IZVJEŠĆE O STANJU I RIZIKU OD ENERGETSKOG SIROMAŠTVA
Kratki opis isporučevine	Analitičko izvješće o stanju i riziku od energetske siromaštva je dokument koji na analitički način prikazuje rezultate o stanju i riziku od energetske siromaštva u prekograničnom području Hrvatska – Slovenija. Podaci su prikupljeni tijekom provedbe energetske preglede u prekograničnom području, te prikazuju stvarno stanje na terenu. Dio podataka prikupljen je iz strateških i planskih dokumenata u regijama, te doprinosom jedinica lokalne samouprave, koje vode evidenciju o broju primatelja različitih vrsta pomoći u sustavu socijalne skrbi. Ostatak podataka prikupljen je istraživanjem na internetu.
Krajnji korisnici isporučevine	Ministarstva Hrvatske i Slovenije mogu iskoristiti analitičko izvješće za prilagodbu instrumenata i politika za djelovanje u području energetske siromaštva. Ustanove i centri predstavljaju jedne od ključnih dionika koji mogu međusobno razmijeniti iskustva iz prakse te ukazati na svoja zapažanja o predloženim mjerama nacionalnih, regionalnih i lokalnih vlasti. Jedinice regionalne i lokalne samouprave mogu iskoristiti izvješće kao podlogu za osmišljavanje mjera koje su usko koncentrirane na rješavanje problema energetske siromaštva, budući da imaju uvid u problematiku svog područja. Mediji i influenceri mogu kritički usporediti razlike među prikazanim podacima na nacionalnoj, regionalnoj

Naziv isporučevine	ANALITIČKO IZVJEŠĆE O STANJU I RIZIKU OD ENERGETSKOG SIROMAŠTVA
	i lokalnoj razini u Hrvatskoj i Sloveniji, čime potiču interes javnosti i donositelja odluka.
Glavni dionici uključeni u poticanje eksploatacije isporučevine	Sektor socijalne skrbi, jedinice lokalne i regionalne samouprave, razvojne i energetske agencije, mediji i influenceri
Način eksploatacije odnosno primjene isporučevine u praksi	Kroz Analitičko izvješće o stanju i riziku od energetske siromaštva dionicima je detaljno prikazano stanje energetske siromaštva. Dokument može potaknuti međusobnu komunikaciju dionika o praksama i instrumentima primijenjenim u pojedinim područjima, te prijenos dobrih praksi među istima.

Tablica 5 Način eksploatacije Modela tehničke pomoći

Naziv isporučevine	MODEL TEHNIČKE POMOĆI
Kratki opis isporučevine	Dokument Model tehničke pomoći za pripremu intervencija u području rješavanja energetske siromaštva služi kao priručnik namijenjen osoblju jedinica lokalne samouprave (općina i gradova), kao vodič za bolje razumijevanje fenomena energetske siromaštva na lokalnoj razini te za eventualno stjecanje dodatne perspektive koja može potaknuti konkretne promjene za društvo u cjelini.
Krajnji korisnici isporučevine	Jedinice regionalne i lokalne samouprave mogu iskoristiti model tehničke pomoći za pomoć u pripremi i razradi projektnih prijava koje se tiču mjera i rješenja za sprječavanje i suzbijanje energetske siromaštva
Glavni dionici uključeni u poticanje eksploatacije isporučevine	Jedinice lokalne i regionalne samouprave, razvojne i energetske agencije
Način eksploatacije odnosno primjene isporučevine u praksi	Još za vrijeme trajanja projekta u svrhu testiranja učinkovitosti modela projektni partneri putem javnog poziva odabrali su jedan grad i jednu općinu kojima će primjenom modela pomoći pripremiti i razraditi projektne prijave na neki oblik financiranja. Nakon što je dokument javno objavljen i testiran moći će ga koristiti jedinice regionalne, područne i lokalne samouprave.

Tablica 6 Način eksploatacije Akcijskog plana

Naziv isporučevine	AKCIJSKI PLAN SPRJEČAVANJA I SUZBIJANJA ENERGETSKOG SIROMAŠTVA S PREPORUKAMA ZA DONOSITELJE ODLUKA
Kratki opis isporučevine	Akcijski plan predstavlja temeljni dokument projekta I-PRODER. Zajednički akcijski plan sadržavati će preporuke za sprječavanje i suzbijanje energetske siromaštva na razini prekogranične regije koji će biti temelj za rad ključnih dionika (općine, županije, regije, nadležna ministarstva).
Krajnji korisnici isporučevine	Općine, županije, regije i nadležna ministarstva mogu koristiti mjere iz Akcijskog plana te na taj način svojom misijom i odgovornošću pridonijeti učinkovitoj borbi za sprječavanje i otklanjanje energetske siromaštva
Glavni dionici uključeni u poticanje eksploatacije isporučevine	Jedinice lokalne i regionalne samouprave, nadležna ministarstva, razvojne i energetske agencije, ustanove i centri mediji i influenceri
Način eksploatacije odnosno primjene isporučevine u praksi	Kroz Akcijski plan definirati će se mjere za sprječavanje i suzbijanje energetske siromaštva. Definirane mjere i smjernice bit će predstavljene donositeljima odluka na razini županija, regija i općina. Sa zainteresiranim donositeljima odluka potpisati će se protokoli za potrebe implementacije mjera i smjernica iz Akcijskog plana.

4. SWOT analiza suradnje

SWOT analizom obrađene su sve značajke projekta, od područja na kojem se projekt provodi, preko dionika, isporučevina do samog načina prekogranične suradnje. U nastavku Tablica 7 prikazuje SWOT analizu suradnje.

Tablica 7 SWOT analiza suradnje

Snage (Strengths)	Slabosti (Weaknesses)
<ul style="list-style-type: none"> ● Postojeći strateški i operativni dokumenti na nacionalnoj i regionalnoj razini (NECP, NEKP, SECAP, LEK, socijalni planovi) ● Jasan institucionalni okvir kroz INTERREG program (radna skupina, forum) ● Iskustvo partnera (MENEa, REAS, LEASP, LEAP) u području energetike i energetskog siromaštva, iskustva dobivena prilikom energetskih pregleda ● Slovenski modeli kao primjer dobre prakse (ENSRET, Uredba o procjeni broja siromašnih kućanstava) ● Usklađenost s EU ciljevima 	<ul style="list-style-type: none"> ● Nepotpuni prijenos mjera za energetsko siromaštvo u lokalne planove ● Razlike u zakonodavstvu i administrativnim praksama između dviju država ● Ograničeni kapaciteti i nedostatak stručne podrške u lokalnim zajednicama ● Nedostatak jedinstvene metodologije i baze podataka za identifikaciju energetskog siromaštva ● Financijska ograničenja u vidu niskih proračuna pojedinih lokalnih samouprava i drugih ključnih organizacija
Prilike (Opportunities)	Prijetnje (Threats)
<ul style="list-style-type: none"> ● Prijenos dobrih praksi i instrumenata između zemalja zbog sličnosti između okolina ● Zajednički razvoj prekograničnih projekata usmjerenih na energetsku učinkovitost i socijalnu uključenost ● Korištenje fondova EU (npr. Socijalni fond za klimatsku politiku, InvestEU) za razvoj lokalnih kapaciteta ● Dostupnost relevantnih fondova i programa ● Povećanje energetske učinkovitosti ● Digitalizacija – razvoj zajedničkih baza podataka i alata za praćenje energetskog siromaštva ● Podizanje društvene i medijske svijesti o energetskom siromaštvu ● Aktivacija nevladinih organizacija i lokalnih inicijativa u provedbi mjera 	<ul style="list-style-type: none"> ● Promjene političkih prioriteta i rizik od prekida institucionalne podrške ● Administrativne i regulatorne prepreke usporavaju provedbu zajedničkih mjera ● Kriteriji za subvencioniranje energetske obnove energetski siromašnih kućanstava ne obuhvaćaju znatan dio kućanstava zbog pomanjkanja stvarnih pokazatelja energetskog siromaštva ● Gospodarske krize i rast cijena energenata pogoršavaju situaciju ranjivih kućanstava ● Prekogranični zahtjevi otežavaju koordinaciju dionika ● Ograničena dugoročna održivost projekata koji često ovise o EU fondovima

I-PRODER

Na temelju provedene SWOT analize može se zaključiti da prekogranična suradnja unutar projekta I-PRODER ima snažan temelj u postojećim strateškim dokumentima, iskustvu projektnih partnera te potpori europskih programa. Posebnu snagu predstavlja institucionalna podrška, iskustvo partnera, kao i dostupnost dokazanih modela poput slovenskog ENSVET sustava.

Međutim, postoje i jasno izražene slabosti koje mogu otežati punu učinkovitost suradnje. Posebno se ističe nedovoljna zastupljenost tema energetske siromaštva u lokalnim strateškim dokumentima te nerazvijenost institucionalnih alata u usporedbi sa slovenskom praksom. Osim toga, razlike u zakonodavnom okviru između zemalja i manjak lokalnih kapaciteta predstavljaju izazove za operativnu provedbu zajedničkih mjera.

Unatoč tome, otvaraju se brojne prilike za produbljivanje suradnje. Prepoznata je vrijednost zajedničkog razvoja projekata koji kombiniraju energetske, socijalne i digitalne dimenzije, kao i mogućnosti korištenja EU fondova za jačanje lokalnih kapaciteta.

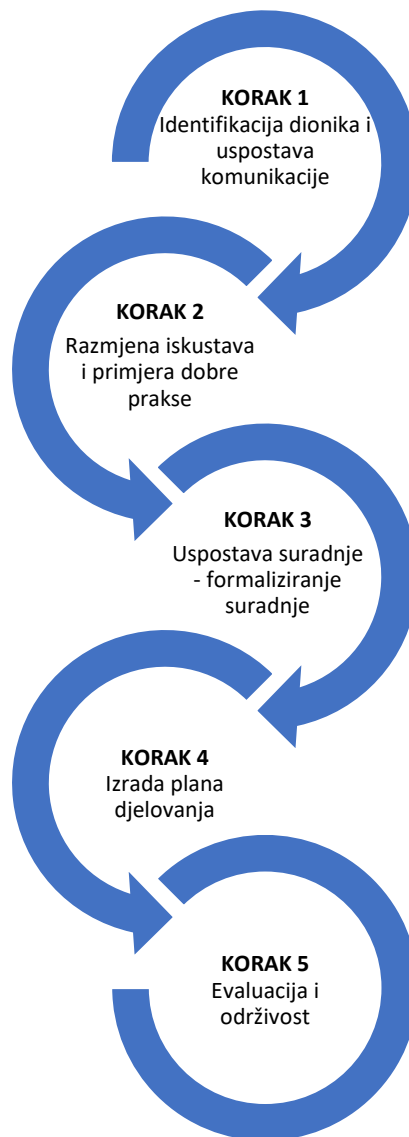
S druge strane, ne smiju se zanemariti ni prijetnje koje mogu utjecati na dugoročnu održivost suradnje. Promjene političkih prioriteta, gospodarske krize i regulatorne prepreke mogu usporiti implementaciju zajedničkih inicijativa. Kako bi se ti rizici ublažili, ključno je osigurati kontinuiranu koordinaciju među svim dionicima, institucionalnu podršku i fleksibilnost u pristupu implementaciji mjera.

5. Načini uspostave učinkovite suradnje

Suradnja između partnera u različitim društvenim sektorima najčešće se uspostavlja iz sličnih, ako ne i istih razloga. U pravilu, suradnja proizlazi iz potrebe za zajedničkim rješavanjem određenih problema te težnje prema ostvarivanju obostrane ili višestruke koristi. Kroz udruživanje resursa, znanja i ideja te razmjenu iskustava i dobrih praksi, suradnja omogućuje učinkovitiji i održiviji pristup postizanju zajedničkih ciljeva.

5.1. Aktivnosti suradnje

Definiranje aktivnosti suradnje u ovom projektu temelji se na prethodnim iskustvima projektnih partnera stečenim kroz sudjelovanje u različitim projektima koji, iako nisu izravno bili usmjereni na energetska siromaštvo, partnerima su omogućili razvoj znanja, vještina i mehanizama potrebnih za uspostavu učinkovite i funkcionalne suradnje.

Slika 1 Glavni koraci za uspostavu učinkovite suradnje

5.1.1. Korak 1- Identifikacija dionika i uspostava komunikacije

Identifikacija relevantnih dionika i uspostava učinkovite komunikacije s njima predstavlja temeljni korak u izgradnji kvalitetne suradnje. Ovaj proces izravno utječe na uspješnost svih daljnjih aktivnosti jer omogućuje povezivanje aktera koji mogu dati stvaran doprinos rješavanju zajedničkog problema.

Identifikaciju dionika potrebno je provesti sustavno i pažljivo, uzimajući u obzir različite sektore, razine upravljanja i organizacijske profile. U postupku odabira dionika fokus je na njihovoj stvarnoj ulozi u području energetske siromaštva, raspoložive kapacitete i operativnu relevantnosti. Drugim riječima, poseban se naglasak stavlja na institucije, organizacije i pojedince koji već djeluju u srodnim područjima (npr. u energetici, socijalnoj skrbi, lokalnom razvoju i kreiranju politika) te posjeduju stručna znanja, terensko iskustvo ili resurse koji mogu biti od koristi u borbi protiv energetske siromaštva.

Rezultat navedene faze predstavljanja **strukturirana baza dionika** koja služi kao osnova za daljnje faze suradnje te osigurava pregledan i sustavan okvir za uključivanje relevantnih dionika u proces.

Nakon što su dionici identificirani, sljedeći korak je uspostava inicijalne komunikacije. Preporučuje se kontaktiranje putem dopisa, poziva i prijedloga sastanaka (uživo ili online) u kojima se jasno i sažeto predstavlja:

- Kontekst i ciljevi suradnje,
- Specifičan problem koji se želi adresirati,
- Potencijalna uloga i doprinos dionika,
- Koristi koje dionik može ostvariti sudjelovanjem.

Uspostava komunikacije usmjerena je na rano usklađivanje očekivanja i jasno definiranje uloga, čime se smanjuje mogućnost različitih interpretacija u kasnijim fazama. Ključno je od početka graditi odnos uzajamnog povjerenja i transparentnosti, kako bi se stvorila otvorena i konstruktivna komunikacija koja vodi ka dugoročnoj suradnji.

5.1.2. Korak 2 - Razmjena iskustava i primjera dobre prakse

Razmjena iskustava i primjera dobre prakse važan je korak za izgradnju učinkovite i dugoročne suradnje među dionicima, osobito u prekograničnom području, koje ima različite politike i instrumente, te načine provođenja istih u praksi, dok su geografska obilježja i potrebe stanovništva slične. Takva razmjena omogućuje partnerima da uče jedni od drugih, izbjegnju ponavljanje istih pogrešaka, identificiraju učinkovite pristupe i prilagode rješenja vlastitim specifičnostima.

Ovakav oblik suradnje omogućuje međusobno učenje, smanjenje rizika od ponavljanja neuspješnih pristupa te prepoznavanje učinkovitih modela koji se mogu prilagoditi specifičnostima pojedinih lokalnih i regionalnih sredina.

U okviru provedbe modela (na primjeru projekta I-PRODER) razmjena iskustava podrazumijeva:

- predstavljanje postojećih politika i instrumenata u suzbijanju energetske siromaštva,
- analizu provedenih mjera i instrumenata
- diskusiju o izazovima u provedbi i upravljanju mjerama,

- isticanje primjera dobrih praksi, te izazova na terenu,
- diskusiju o mogućnostima prijenosa uspješnih modela, uz prilagodbu lokalnim uvjetima.

Razmjena iskustava i primjera dobre prakse može se provoditi kroz različite oblike suradnje, uključujući:

- organizaciju tematskih radionica i seminara,
- studijske posjete među partnerima,
- intervjuje i fokus grupe s lokalnim akterima,
- digitalne alate za dokumentiranje i dijeljenje znanja (npr. zajednička baza primjera dobre prakse).

Ključ uspješne razmjene je u otvorenoj komunikaciji, usmjerenosti na rješenja te aktivnom uključivanju dionika. Kroz takvu suradnju ne samo da se jačaju kapaciteti svih uključenih partnera, već se povećava kvaliteta, provedivost i korisnost mjera koje se razvijaju i primjenjuju u borbi protiv energetske siromaštva.

5.1.3. Korak 3 - Uspostava suradnje – formaliziranje suradnje

Nakon identifikacije dionika, uspostave komunikacije te razmjene iskustava i primjera dobre prakse, sljedeći korak je formalna uspostava suradnje. Uspostava suradnje označava prijelaz iz neformalne komunikacije i prijenosa znanja u strukturirani oblik zajedničkog djelovanja, kojim se definiraju obveze, odgovornosti i očekivanja svih uključenih dionika.

Za uspješno formaliziranje suradnje važno je da dionici:

- budu jasno informirani o ciljevima, opsegu i koristima suradnje,
- prepoznaju svoju ulogu i odgovornosti u zajedničkom djelovanju,
- svi imaju jednako pravo glasa, tj. odluke se donose demokratskim putem,
- dijele temeljne vrijednosti suradnje kao što su povjerenje, transparentnost i otvorenost.

Dokument koji formalizira suradnju treba jasno definirati:

- svrhu, ciljeve i opseg suradnje,
- obveze, odgovornosti i doprinos svakog dionika, uključujući podjelu uloga u provedbi aktivnosti,
- mehanizme komunikacije, koordinacije i donošenja odluka,
- postupanje u slučaju nesuglasica ili zastoja u provedbi,
- rokove, izvore financiranja i očekivane rezultate,
- način praćenja napretka i evaluacije suradnje.

Ovaj korak osigurava jasnu strukturu upravljanja suradnjom, smanjuje mogućnost nejasnoća u provedbi te stvara stabilnu osnovu za dosljednu, koordiniranu i dugoročno održivu prekograničnu suradnju.

5.1.4. Korak 4 - Izrada plana djelovanja

Nakon što je suradnja formalno uspostavljena, nužno je definirati konkretan tijek suradnje, kroz izradu plana djelovanja. Plan djelovanja predstavlja operativni dokument koji jasno definira aktivnosti, odgovornosti i rokove provedbe. Svrha plana djelovanja treba pretvoriti ciljeve suradnje u jasno strukturirane, mjerljive i ostvarive korake.

Plan djelovanja treba osigurati operativnu povezanost svih faza suradnje te koordiniranu i učinkovitu provedbu aktivnosti te omogućiti svim uključenim dionicima preglednu i usklađenu realizaciju zajedničkih ciljeva.

Plan djelovanja sadrži:

- **jasno definirane ciljeve** koji proizlaze iz zajedničkih potreba,
- **konkretne aktivnosti** koje vode ostvarenju definiranih ciljeva,
- **vremenski okvir provedbe aktivnosti** s jasno definiranim rokovima,
- **nositelje i odgovorne partnere** za svaku aktivnost,
- **potrebne resurse** (financijske, tehničke, kadrovske),
- **pokazatelje uspješnosti** za praćenje ostvarenja rezultata.

U izradu plana djelovanja trebaju biti uključeni svi dionici, kroz radne sastanke ili radionice, kako bi se osigurala transparentnost i uključenost dionika. Time se također osigurava zajedničko razumijevanje aktivnosti, veća razina usklađenosti te jača odgovornost svih sudionika u provedbi.

Plan treba biti detaljan i fleksibilan kako bi se mogao prilagoditi novim okolnostima (promjene u institucionalnom, financijskom ili provedbenom okruženju) ili saznanjima koje se mogu pojaviti tijekom suradnje.

Osim plana djelovanja, potrebno je uspostaviti i mehanizam za praćenje provedbe plana, koji uključuje definirane izvještajne cikluse, odgovornosti za prikupljanje podataka te osnovne mehanizme za evaluaciju i održivost suradnje. Na taj se način osigurava kontinuirano praćenje, pravovremeno uočavanje odstupanja te mogućnost korekcija tijekom provedbe prekogranične suradnje.

5.1.5. Korak 5 - Evaluacija i održivost suradnje

Evaluacija predstavlja proces prikupljanja, analiziranja i prikaza podataka o učinkovitosti i rezultatima suradnje, s ciljem procjene njene učinkovitosti i daljnjeg unaprjeđenja. Također omogućuje uvid u ostvarenje planiranih ciljeva te pruža osnovu za donošenje informiranih odluka o nastavku i prilagodbi aktivnosti za smanjenje energetske siromaštva.

Glavni ciljevi evaluacije su:

- procijeniti u kojoj mjeri su ostvareni zadani ciljevi i planirani rezultati,
- identificirati izazove i prepreke u provedbi,
- ocijeniti učinkovitost korištenih resursa,
- izraditi preporuke za unaprjeđenje budućih aktivnosti.

Evaluacija može biti interna (od strane partnera zaduženog za ovu aktivnost) ili eksterna (od strane neovisnih stručnjaka), pri čemu se preporučuje kombiniranje obje metode te uključivanje mišljenja krajnjih korisnika i dionika radi postizanja veće objektivnosti i sveobuhvatnosti.

Kako bi evaluacija bila učinkovita, potrebno je unaprijed definirati jasne pokazatelje uspješnosti, dinamiku praćenja te odgovornosti za prikupljanje i analizu podataka. Također je važno uspostaviti redovite izvještajne cikluse koji omogućuju kontinuirano praćenje napretka i pravovremeno reagiranje ukoliko dođe do bilo kakvih odstupanja u provedbi.

Održivost suradnje predstavlja njezin nastavak i nakon formalnog završetka projekta, kroz integraciju uspostavljenih modela u redovne politike u prakse.

Za osiguranje održivosti važno je:

- definirati mehanizme dugoročne suradnje (sporazum o suradnji),
- uključiti se u pripremu strateških i razvojnih dokumenata lokalnih i regionalnih tijela,
- osigurati izvore financiranja za nastavak aktivnosti,
- kontinuirano osnaživati kapacitete partnera putem edukacija i razmjena znana,
- promovirati rezultate suradnje kako bi se povećala vidljivost i politička podrška.

Evaluaciju i održivost suradnje treba planirati već u ranim fazama suradnje, te suradnju stalno nadograđivati novim idejama kako bi se izbjegao prekid aktivnosti te osigurala dugoročna stabilnost te kontinuirani razvoj partnerstva. Sustavno praćenje i prilagodba aktivnosti doprinose otpornosti suradnje te omogućuju njezino daljnje unaprjeđenje u skladu s promjenama u okruženju i potrebama dionika

5.2. Međuresorna prekogranična radna skupina

Tijekom projekta je utvrđeno da ne postoji neki posebni formalizirani oblik prekogranične suradnje na području energetskog siromaštva, stoga se kroz ovaj dokument predlaže formiranje međuresorne prekogranične radne skupine koju bi činili predstavnici sistemskih dionika te u koju bi se mogli uključiti i ostali dionici prema potrebi. Zadaci radne skupine bili bi praćenje primjene mjera akcijskog plana, praćenje stanja i napretka s područja ublažavanja energetskog siromaštva na EU, državnoj (HR+SI) i regionalnim razinama u prekograničnom području.

Radna skupina može biti osnovana kao stalna, neograničenog trajanja. Radnu skupinu bi formalno morali ustanoviti sistemski dionici i u nju formalno dodijeliti članove, uz jasno definiranje njihovih uloga i odgovornosti u radu skupine.

Najprije je potrebno definirati točne ciljeve radne skupine uključujući razmjenu ideja, praćenje provedenih aktivnosti te planiranje budućih inicijativa i postaviti mjerljive rezultate koji će služiti kao pokazatelji uspjeha radne skupine. Također potrebno je definirati osnovne mehanizme donošenja odluka (konsenzus ili većinsko odlučivanje) kako bi se osigurala učinkovitost rada.

Predlaže se održavanje minimalno dva sastanka godišnje koji bi se mogli održavati online u svrhu veće dostupnosti sudionika, uz mogućnost češćih sastanaka prema potrebi. Potrebno je imenovati voditelja koji će moderirati sastanke, pripremiti materijale za diskusiju i promovirati otvorenu komunikaciju i sudjelovanje ostalih dionika. Voditelj radne skupine bio bi zadužen za praćenje dogovorenih aktivnosti između sastanaka.

Prije svakog sastanka bit će potrebno prikupiti povratne informacije od članova radne skupine kako bi se mogla napraviti evaluacija rada radne skupine i identificirati mogućnosti poboljšanja. Preporučljivo je i uspostaviti standardizirani način izvještavanja koji uključuje izradu zapisnika, praćenje realizacije zaključaka i redovito informiranje članova o napretku.

Također je bitno i uključivanje javnosti u rad ove skupine kroz informiranje o njenim aktivnostima i eventualnu organizaciju događaja prema potrebi. Organizacija radne skupine trebala bi biti usmjerena prema postizanju definiranih ciljeva i poticanju suradnje između ključnih dionika. Ovaj pristup osigurat će transparentnost, uključenost svih relevantnih strana te praćenje i unapređivanje aktivnosti.

Redoviti sastanci radne skupine, održavani online ili u fizičkom obliku, omogućili bi temeljitu raspravu o trenutnom stanju, pristiglim prijedlozima i omogućili bi razvoj daljnje međusobne suradnje. Transparentnost bi bila ključna tijekom cijelog procesa, uključujući objavu zaključaka sastanaka, evaluacija prijedloga i odluka radne skupine.

Otvoreni kanali za povratne informacije od svih zainteresiranih partnera potaknuli bi široku participaciju. Periodično izvještavanje zainteresiranih partnera o napretku i odlukama radne skupine, zajedno s pregledom provedenih aktivnosti i planiranim sljedećim koracima, osiguralo bi transparentnost, suradnju i kvalitetnu provedbu mjere.

5.3. Godišnji prekogranični forum o energetsom siromaštvu

Međuresorna prekogranična radna skupina bila bi zadužena za organizaciju godišnjeg prekograničnog foruma na temu stanja s područja energetske siromaštva (dalje u tekstu: Forum).

Svrha godišnjeg Forumu bila bi nastavak interakcije uživo sa svim dionicima, javno informiranje o realizaciji mjera akcijskog plana i priprema prijedloga korektivnih mjera i radnji. Forum ujedno služi kao platforma za jačanje suradnje, razmjenu iskustva i za poticanje umrežavanja među postojećim skupinama dionika te eventualnim novim dionicima i zainteresiranim skupinama.

Godišnji Forum doprinosi održivosti rezultata projekta kroz osiguravanje kontinuiteta dijaloga, praćenje provedbe mjera i jačanje vidljivosti problema energetske siromaštva na prekograničnoj razini.

Organizacija godišnjeg Forumu provodila bi se na sljedeći način:

- Mjesec dana prije svakog Forumu sastala bi se radna skupina s ciljem pravovremene organizacije Forumu, te izrade inicijalnog programa Forumu.
- Radna skupina bi prikupila informacije i analizirala napredak provedbe akcijskog plana te pripremila kratku preglednu prezentaciju napretka i prikazala je na početku svakog Forumu.
- Na Forumu bi se analizirao napredak stanja na području energetske siromaštva na svim razinama (EU, državna i regionalna prekogranična razina).
- Forum bi završio podjelom prisutnih u radne grupe, od kojih bi se zatražila mišljenja i prijedlozi za daljnji napredak.

Nakon održanog Forumu, radna grupa izrađuje sažeto izvješće koje uključuje: pregled ključnih zaključaka, prijedloge korektivnih mjera i preporuka te identificirane izazove i prioritete za daljnje djelovanje. Izvješća se prosljeđuju svim članovima Forumu.

Ukoliko bi se za to pokazala potreba, radna grupa pripremila bi konkretne prijedloge dopuna i izmjena postojećih politika i instrumenata te ih uputila kreatorima politika i instrumenata.

6. Zaključak

Dokument Prekogranični model suradnje za potrebe zajedničkog djelovanja predstavlja sveobuhvatan temelj za uspostavu sustavne, dugoročne i održive prekogranične suradnje u borbi protiv energetske siromaštva u prekograničnom području Slovenije i Hrvatske. Uzimajući u obzir energetske ranjivosti kućanstava, osobito u ranjivim društvenim skupinama, model predlaže koordinirano djelovanje ključnih dionika uz usklađivanje politika, instrumenta i operativnih mehanizama.

Analiza sugerira da prekogranična suradnja može značajno doprinijeti učinkovitosti mjera, osobito kroz razmjenu znanja i dobrih praksi, zajedničko planiranje i implementaciju projekata te korištenje postojećih mehanizama EU. Pritom su ključni prepoznati dionici: ministarstva, jedinice lokalne i regionalne samouprave, razvojne i energetske agencije, ustanove socijalne skrbi, nevladine organizacije te obrazovne institucije.

Kao konkretni mehanizmi suradnje predloženi su uspostava međuresorne prekogranične radne skupine i organizacija godišnjeg foruma o energetske siromaštva. Osim formaliziranja suradnje kroz sporazume, naglasak je stavljen na izradu operativnog plana djelovanja te sustavnu evaluaciju postignutih rezultata i osiguranje održivosti suradnje.

S obzirom na visoki postotak energetske siromaštva u obje države i rastuće potrebe za pravednom energetske tranzicijom, nužno je nastaviti ulagati u jačanje suradnje. Samo tako moguće je izgraditi otporan i uključiv sustav podrške za najugroženije građane te doprinijeti stvaranju pravednijeg i održivijeg društva s obje strane granice.

1. Uvod

Namen tega dokumenta je zagotoviti sistemski pristop skozi sodelovanje med lokalnimi, regionalnimi in državnimi institucijami, energetske agencijami, socialnimi službami in nevladnimi organizacijami. Model bo služil kot osnova za prihodnje aktivnosti, vključno z razvojem skupnih projektov ter usklajevanjem instrumentov in politik za podporo energetske revnim.

Energetska revščina predstavlja enega ključnih izzivov sodobne družbe, še posebej v kontekstu energetske tranzicije in naraščajočih cen energije. Problem je še posebej izrazit pri ranljivih skupinah prebivalstva, ki nimajo dostopa do osnovnih energetske storitev ali se soočajo z visokimi stroški energije.

Energetsko revni posamezniki pogosto živijo v neučinkovitih stanovanjih oziroma stavbah, kar povzroča prekomerno izgubo energije in večjo porabo stroškov ter pogosto rezultira z uporabo alternativnih in manj varnih energentov. To negativno vpliva na zdravje in slabo vpliva na okolico. Stroški energije pogosto obremenjujejo hišne proračune, zaradi česar morajo gospodinjstva sklepati kompromise med osnovnimi potrebami, kot sta hrana, zdravstvena oskrba in energetska udobje doma. Nestabilna oskrba ali naraščajoče cene energije razmere še poslabšujejo.

Ta dokument opredeljuje elemente, potrebne za razvoj čezmejnega sodelovanja. Identificirani so ključni deležniki, izvedena je SWOT analiza sodelovanja in opredeljeni so koraki za uspešno vzpostavitev sodelovanja. Na podlagi obstoječih politik in instrumentov na Hrvaškem in v Sloveniji je predlagan funkcionalni model, ki omogoča dolgoročno in trajnostno čezmejno sodelovanje v boju proti energetske revščini.

Sodelovanje deležnikov na čezmejnem območju je ključnega pomena za učinkovito reševanje problematike energetske revščine, saj omogoča celosten pristop, ki upošteva posebnosti in izzive obeh območij. Glede na medsebojno povezanost energetske sistemov in trgov lahko usklajevanje med državami, lokalnimi oblastmi, nevladnimi organizacijami, podjetniki in drugimi relevantnimi deležniki prispeva k oblikovanju skupnih rešitev, ki temeljijo na skupnih interesih. Na čezmejnih območjih, kot sta Hrvaška in Slovenija, lahko izmenjava izkušenj, podatkov in dobrih praks vodi do hitrejšega razvoja inovativnih politik in orodij, prilagojenih lokalnim potrebam pa tudi širšemu evropskemu kontekstu. Poleg tega lahko sodelovanje olajša izvajanje ukrepov, ki premagujejo administrativne in regulativne ovire ter zagotavlja učinkovito izvajanje pobud, ki lahko zmanjšajo energetske revščine in izboljšajo kakovost življenja državljanov na obeh straneh meje.

2. Ključni deležniki

Deležniki projekta so izjemno pomembni za uspeh rezultatov projekta oziroma za izvajanje aktivnosti akcijskega načrta in nadaljnje čezmejno sodelovanje, kar se nanaša predvsem na sistemske deležnike javnega sektorja, pa tudi na tiste deležnike, ki bodo do zaključka projekta izrazili interes za to problematiko.

Sistemske deležnike so tisti, ki sodijo med aktivne uporabnike rezultatov tega projekta, dobro razumejo glavne izzive in lahko največ prispevajo k izzivom energetske revščine ter tako vplivajo na druge deležnike. Predstavljajo glavni vzvod za uresničevanje akcijskega načrta in le z njihovo pomočjo in sodelovanjem bo mogoče doseči zastavljene projektne cilje in sprožiti ukrepe iz akcijskega načrta.

V nadaljevanju je v Tabeli 1 določena klasifikacija in seznam ključnih deležnikov, njihovih vlog in ciljev na področju energetske revščine.

Tabela 1 Ključni deležniki

Klasifikacija deležnika	Deležniki	Vloga/cilji
Nacionalni deležniki	Ministrstva, regulatorne agencije s področja energetike, skladi, energetske agencije, operater trga z elektriko, statistični urad	Oblikovanje politik in zakonodajnih okvirjev, financiranje ukrepov in programov, varstvo potrošnikov in nadzor trga, zbiranje podatkov za spremljanje in vrednotenje
Sektor sociale	Centri/zavodi za socialno delo, humanitarne in dobrodelne organizacije	Zbiranje podatkov s terena, svetovanje pri opredeljevanju ukrepov, prenos izkušenj in primerov dobrih praks, pomoč državljanom, komunikacija in stik z državljanji
Regionalna in lokalna samouprava	Regije, mesta, občine	Usklajevanje med občinami in mesti, povezovanje z nacionalnimi organi in EU skladi, identifikacija energetske revnih gospodinjstev, izobraževanje državljanov, izvajanje pilotnih projektov, komunikacija in stik z državljanji, zbiranje podatkov
Ponudniki energetske in komunalne storitve	Dobavitelji električne energije, dobavitelji zemeljskega plina, vodovodna podjetja, dobavitelji toplotne energije, komunalna podjetja	Spremljanje in analiza porabe, posredovanje podatkov javnim organom, fleksibilni plačni modeli, sodelovanje v projektih
Agencije	Razvojne in energetske agencije	Povezovanje z nacionalnimi organi in EU skladi, pomoč občinam, izvajanje pilotnih projektov, izobraževanje in obveščanje državljanov

Klasifikacija deležnika	Deležniki	Vloga/cilji
Akademski in raziskovalni centri	Fakultete, inštituti, analitični centri	Ustvarjanje in širjenje znanja, razvoj orodij in metodologij za merjenje in spremljanje, izobraževanje strokovnjakov in podpora praksi, povezovanje z mednarodnimi raziskovalnimi mrežami
Nevladne organizacije	Združenja, fundacije, mreže, sindikati, društva, zadruge	Ozaveščanje in izobraževanje državljanov, svetovanje in podpora državljanom, zagovarjanje politik, izvajanje pilotnih projektov
Mediji in vplivneži	Spletni portali, radio, televizija, tiskani mediji, vplivneži, komunikatorji, novinarji	Ozaveščanje na področju energetske revščine, obveščanje javnosti o izzivih in primerih dobrih praks

3. Način eksploatacije dosežkov projekta

Za uspešno čezmejno sodelovanje morajo biti deležniki dobro seznanjeni z dosežki projekta in z načinom njihove eksploatacije. V tem poglavju so na pregleden način prikazani obstoječi in načrtovani dosežki projekta, ki jih bo možno uporabljati dolgoročno, in je opisan način njihove eksploatacije.

Eksploatacija posameznega dosežka je podrobno opisana v pripadajoči tabeli, ki prikazuje naslednja področja:

- Ime in kratak opis dosežka
- Kdo so končni uporabniki dosežka (ali segmenti uporabnikov)
  - Dosežki projekta so namenjeni vsem potencialnim uporabnikom, ki jih delimo na ciljne skupine in deležnike. Če je mogoče, so poudarjeni zgodnji uporabniki dosežkov – to so tisti, ki imajo največjo potrebo po določenem dosežku ali dobro razumejo problem in lahko največ prispevajo k eksploataciji dosežkov projekta ter tako vplivajo na druge uporabnike.
- Kateri deležniki bodo vključeni v spodbujanje eksploatacije dosežkov
  - Navedeni so deležniki, ki bodo neposredno uporabljali dosežek in/ali deležniki, ki ga neposredno ne bodo uporabljali, bodo pa s spodbujanjem končnih uporabnikov pomembno vplivali na eksploatacijo. To se nanaša na deležnike, ki so bili opredeljeni v fazi priprave projekta, pa tudi na deležnike, ki so bili do zaključka tega dokumenta zaznani ali so se na nek način pojavili med izvajanjem projekta, npr. na srečanjih, prireditvah in ob drugih aktivnostih.
- Kako bodo dosežki projekta izkoriščeni ali uporabljeni v praksi
  - Opisano je način, na katerega bodo lahko končni uporabniki in deležniki prenesli določen dosežek v prakso v svojem okolju ali širše. Če se način eksploatacije razlikuje glede na skupine uporabnikov in deležnikov ali glede na pomembne uporabnike in deležnike, je to posebej navedeno in so njihove vloge posebej opisane.

Tabela 2 Način eksploatacije Primerjalne analize politik

Naziv dosežka	PRIMERJALNA ANALIZA POLITIK
Kratki opis dosežka	Primerjalna analiza politik je dokument, ki na analitičen način prikazuje pregled regionalnih, nacionalnih in evropskih politik v boju proti energetske revščini. Dokument poudarja podobnosti in razlike med posameznimi politikami v štirih čezmejnih regijah na čezmejnem območju ter prikazuje možnosti prenosa politik na nacionalni in regionalni oz. lokalni ravni.

Naziv dosežka	PRIMERJALNA ANALIZA POLITIK
Končni uporabniki dosežka	<p>Ministrstva Hrvaške in Slovenije lahko obstoječe nacionalne politike ene države izkoristijo kot temelj za prenos in implementacijo v drugo državo.</p> <p>Ustanove in centri predstavljajo ene ključnih deležnikov, ki lahko med seboj izmenjujejo praktične izkušnje ter izpostavljajo svoja opažanja o tem, katere politike so v praksi najučinkovitejše.</p> <p>Enote regionalne in lokalne samouprave lahko obstoječe regionalne in lokalne politike ene samouprave uporabijo kot osnovo za prenos in implementacijo v drugo okolje.</p> <p>Mediji in vplivneži lahko kritično primerjajo razlike med politikami na nacionalni, regionalni in lokalni ravni na Hrvaškem in v Sloveniji ter s tem spodbujajo zanimanje javnosti in odločevalcev.</p>
Glavni deležniki, vključeni v spodbujanje eksploatacije dosežka	Sektor socialnega varstva, enote lokalne in regionalne samouprave, razvojne in energetske agencije, mediji in vplivneži.
Način eksploatacije oziroma uporabe dosežka u praksi	Ta Model čezmejnega sodelovanja kot projektni dosežek omogoča prenos znanja, orodij in dobrih praks med slovenskimi in hrvaškimi deležniki z namenom učinkovitejšega boja proti energetske revščini. Dokument služi kot osnova za razvoj skupnih ukrepov, politik in pilotnih projektov na lokalni, regionalni in nacionalni ravni.

Tabela 3 Način eksploatacije Primerjalne analize instrumentov

Naziv dosežka	PRIMERJALNA ANALIZA INSTRUMENTOV
Kratki opis dosežka	Primerjalna analiza instrumentov je dokument, ki na analitičen način prikazuje pregled regionalnih, nacionalnih in evropskih instrumentov v boju proti energetske revščini. Dokument poudarja podobnosti in razlike med posameznimi instrumenti v štirih čezmejnih regijah na čezmejnem območju ter prikazuje možnosti prenosa instrumentov na nacionalni in regionalni oz. lokalni ravni
Končni uporabniki dosežka	<p>Ministrstva Hrvaške in Slovenije lahko obstoječe nacionalne instrumente ene države izkoristijo kot temelj za prenos in implementacijo v drugo državo.</p> <p>Ustanove in centri predstavljajo ene ključnih deležnikov, ki lahko med seboj izmenjujejo praktične izkušnje ter izpostavljajo svoja opažanja o tem, kateri instrumenti so v praksi najučinkovitejši.</p> <p>Enote regionalne in lokalne samouprave lahko obstoječe regionalne in lokalne instrumente ene</p>

Naziv dosežka	PRIMERJALNA ANALIZA INSTRUMENTOV
	<p>samouprave uporabijo kot osnovo za prenos in implementacijo v drugo okolje.</p> <p>Mediji in vplivneži lahko kritično primerjajo razlike med instrumenti na nacionalni, regionalni in lokalni ravni na Hrvaškem in v Sloveniji ter s tem spodbujajo zanimanje javnosti in odločevalcev.</p>
<p>Glavni deležniki, vključeni v spodbujanje eksploatacije dosežka</p>	<p>Sektor socialnega varstva, enote lokalne in regionalne samouprave, razvojne in energetske agencije, mediji in vplivneži.</p>
<p>Način eksploatacije oziroma uporabe dosežka u praksi</p>	<p>Ta Model čezmejnega sodelovanja kot projektni dosežek omogoča prenos znanja, orodij in dobrih praks med slovenskimi in hrvaškimi deležniki z namenom učinkovitejšega boja proti energetske revščini.</p> <p>Dokument služi kot osnova za razvoj skupnih ukrepov, instrumentov in pilotnih projektov na lokalni, regionalni in nacionalni ravni.</p>

Tabela 4 Način eksploatacije Analitičnega poročila

Naziv dosežka	ANALITIČNO POROČILO STANJA IN OGROŽENOSTI Z ENERGETSKO REVŠČINO
<p>Kratki opis dosežka</p>	<p>Analitično poročilo o stanju in ogroženosti z energetske revščino je dokument, ki analitično predstavlja rezultate stanja in ogroženosti energetske revščine na čezmejnem območju Hrvaške in Slovenije. Podatki so bili zbrani med izvajanjem energetske pregledov na čezmejnem območju in prikazujejo dejansko stanje na terenu. Del podatkov je bil zbran iz strateških in planskih dokumentov v regijah ter s prispevkom enot lokalne samouprave, ki vodijo evidenco o številu prejemnikov različnih vrst socialnih pomoči. Preostali podatki so bili zbrani s pomočjo iskanja po spletu.</p>
<p>Končni uporabniki dosežka</p>	<p>Ministrstva na Hrvaškem in v Sloveniji lahko analitično poročilo uporabijo za prilagoditev instrumentov in politik za ukrepanje na področju energetske revščine.</p> <p>Institucije in centri predstavljajo enega ključnih deležnikov, ki si lahko medsebojno izmenjujejo praktične izkušnje in svoja opažanja o predlaganih ukrepih nacionalnih, regionalnih in lokalnih vej oblasti.</p> <p>Regionalna in lokalna samouprava lahko poročilo uporabijo kot osnovo za oblikovanje ukrepov, ki so ozko osredotočeni na reševanje problema energetske revščine, saj imajo vpogled v problematiko na svojem območju.</p> <p>Mediji in vplivneži lahko kritično primerjajo razlike med predstavljenimi podatki na nacionalni, regionalni in</p>

Naziv dosežka	ANALITIČNO POROČILO STANJA IN OGROŽENOSTI Z ENERGETSKO REVŠČINO
	lokalni ravni na Hrvaškem in v Sloveniji ter s tem spodbudijo zanimanje javnosti in odločevalcev.
Glavni deležniki, vključeni v spodbujanje eksploatacije dosežka	Sektor sociale, enote lokalne in regionalne samouprave, razvojne in energetske agencije, mediji in vplivneži
Način eksploatacije oziroma uporabe dosežka u praksi	Analitično poročilo o stanju in ogroženosti z energetske revščino deležnikom nudi podroben pregled stanja energetske revščine. Dokument lahko spodbudi komunikacijo med deležniki o praksah in instrumentih, ki se uporabljajo na posameznih področjih ter prenos dobrih praks med njimi.

Tabela 5 Način eksploatacije Modela tehnične pomoči

Naziv dosežka	MODEL TEHNIČNE POMOČI
Kratki opis dosežka	Dokument Model tehnične pomoči za pripravo intervencij na področju reševanja energetske revščine služi kot priročnik, namenjen zaposlenim v enotah lokalne samouprave (občinah in mestih), kot vodilo za boljše razumevanje pojava energetske revščine na lokalni ravni in za morebitno dodatno perspektivo, ki lahko spodbudi konkretne spremembe za družbo kot celoto.
Končni uporabniki dosežka	Enote regionalne in lokalne samouprave lahko uporabijo model tehnične pomoči za pomoč pri pripravi in izdelavi projektnih vlog v zvezi z ukrepi in rešitvami za preprečevanje in boj proti energetske revščini.
Glavni deležniki, vključeni v spodbujanje eksploatacije dosežka	Enote regionalne in lokalne samouprave, razvojne in energetske agencije
Način eksploatacije oziroma uporabe dosežka u praksi	V času trajanja projekta so projektni partnerji, z namenom testiranja učinkovitosti modela, preko javnega poziva izbrali eno mesto in eno občino, ki jima bodo s pomočjo modela pomagali pripraviti in razviti projektno prijavo za neko obliko financiranja. Ko bo dokument javno objavljen in preizkušen, ga bodo lahko uporabljale enote regionalne in lokalne samouprave.

Tabela 6 Način eksploatacije Akcijskega načrta

Naziv dosežka	AKCIJSKI NAČRT PREPREČEVANJA IN ODPRAVE ENERGETSKE REVŠČINE S PRIPOROČILI ZA ODLOČEVALCE
Kratki opis dosežka	Akcijski načrt predstavlja temeljni dokument projekta I-PRODER. Skupni akcijski načrt bo vseboval priporočila za preprečevanje in boj proti energetske revščini na ravni čezmejne regije, ki bodo osnova za delo ključnih deležnikov (občin, županij, regij, pristojnih ministrstev).
Končni uporabniki dosežka	Občine, županije, regije in pristojna ministrstva lahko uporabijo ukrepe iz akcijskega načrta in tako s svojim poslanstvom in odgovornostjo prispevajo k učinkovitemu boju proti preprečevanju in odpravljanju energetske revščine.
Glavni deležniki, vključeni v spodbujanje eksploatacije dosežka	Enote regionalne in lokalne samouprave, pristojna ministrstva, razvojne in energetske agencije, ustanove in centri, mediji in vplivneži
Način eksploatacije oziroma uporabe dosežka u praksi	Akcijski načrt bo opredelil ukrepe za preprečevanje in boj proti energetske revščini. Opredeljeni ukrepi in smernice bodo predstavljeni odločevalcem na ravni županij, regij in občin. Z zainteresiranimi odločevalci bodo podpisani protokoli za izvajanje ukrepov in smernic iz akcijskega načrta.

4. SWOT analiza sodelovanja

S SWOT analizo so zajete vse značilnosti projekta, od območja, na katerem se projekt izvaja, preko deležnikov, projektnih dosežkov do samega načina čezmejnega sodelovanja. V naslednji tabeli je predstavljena SWOT analiza sodelovanja.

Tabela 7 SWOT analiza sodelovanja

Moč (Strengths)	Slabosti (Weaknesses)
<ul style="list-style-type: none"> ● Obstoječi strateški in operativni dokumenti na nacionalni in regionalni ravni (NECP, NEKP, SECAP, LEK, socialni načrti) ● Jasni institucionalni okvir preko programa INTERREG (delovna skupina, forum) ● Izkušnje partnerjev (MENE, REAS, LEASP, LEAP) na področju energetike in energetske revščine, izkušnje pridobljene pri energetskih pregledih ● Slovenski modeli kot primer dobre prakse (ENSVET, Uredba o oceni števila energetske revnih gospodinjstev) ● Usklajenost s cilji EU in dostopnost ustreznih skladov in programov 	<ul style="list-style-type: none"> ● Nepopoln prenos ukrepov za energetske revščine v lokalne načrte ● Razlike v zakonodaji in administrativnih praksah med obema državama ● Omejene zmogljivosti in pomanjkanje strokovne podpore v lokalnih skupnostih ● Pomanjkanje enotne metodologije in podatkovne baze za prepoznavanje energetske revščine ● Finančne omejitve v obliki nizkih proračunov posameznih lokalnih oblasti in drugih ključnih organizacij
Priložnosti (Opportunities)	Grožnje (Threats)
<ul style="list-style-type: none"> ● Prenos dobrih praks in orodij med državama zaradi podobnosti med okolji ● Skupni razvoj čezmejnih projektov, usmerjenih v energetske učinkovitost in socialno vključenost ● Uporaba sredstev EU (npr. Socialni sklad za podnebno politiko, InvestEU) za razvoj lokalnih zmogljivosti ● Razpoložljivost ustreznih sredstev in programov ● Povečanje energetske učinkovitosti ● Digitalizacija – razvoj skupnih podatkovnih baz in orodij za spremljanje energetske revščine ● Ozaveščanje družbe in medijev o energetske revščini ● Aktivacija nevladnih organizacij in lokalnih pobud pri izvajanju ukrepov 	<ul style="list-style-type: none"> ● Spremembe političnih prioritete in tveganje prekinitve institucionalne podpore ● Upravne in regulativne ovire upočasnjujejo izvajanje skupnih ukrepov ● Merila za subvencioniranje energetske prenove energetske revnih gospodinjstev zaradi pomanjkanja dejanskih kazalnikov energetske revščine ne zajemajo znatnega deleža gospodinjstev ● Gospodarske krize in rast cen energentov poslabšujejo položaj ranljivih gospodinjstev ● Ne zadostno usklajevanje med številnimi deležniki ● Omejena dolgoročna trajnost projektov, ki so pogosto odvisni od sredstev EU

I-PRODER

Na podlagi izvedene SWOT analize je mogoče zaključiti, da ima čezmejno sodelovanje v okviru projekta I-PRODER močne temelje v obstoječih strateških dokumentih, izkušnjah projektних partnerjev ter podpori evropskih programov. Posebna prednost je institucionalna podpora, izkušnje partnerjev ter dostopnost preverjenih modelov, kot je slovenski sistem ENSVET.

Vendar pa obstajajo tudi jasno izražene slabosti, ki lahko otežijo polno učinkovitost sodelovanja. Zlasti izstopa nezadostna zastopanost tem energetske revščine v lokalnih strateških dokumentih ter nerazvitost institucionalnih orodij v primerjavi s slovensko prakso. Poleg tega razlike v zakonodajnem okviru med državama in pomanjkanje lokalnih zmogljivosti predstavljajo izzive za operativno izvajanje skupnih ukrepov.

Kljub temu se odpirajo številne priložnosti za poglobljanje sodelovanja. Prepoznana je vrednost skupnega razvoja projektov, ki združujejo energetske, socialno in digitalno dimenzijo, ter možnosti uporabe sredstev EU za krepitev lokalnih zmogljivosti.

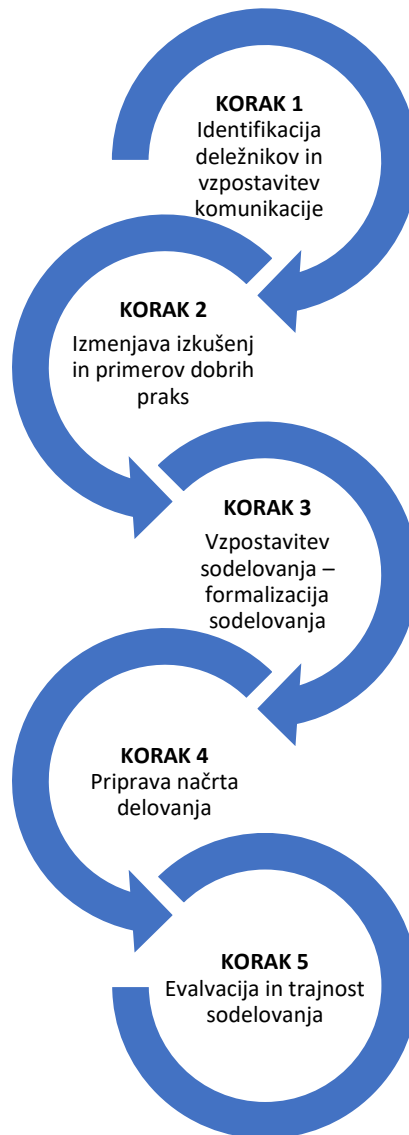
Po drugi strani pa ne gre zanemariti niti groženj, ki lahko vplivajo na dolgoročno trajnost sodelovanja. Spremembe političnih prioritet, gospodarske krize in regulativne ovire lahko upočasnijo izvajanje skupnih pobud. Če želimo omiliti ta tveganja, je ključno zagotoviti stalno usklajevanje med vsemi deležniki, institucionalno podporo in prožnost pri izvajanju ukrepov.

5. Načini vzpostavitve učinkovitega sodelovanja

Sodelovanje med partnerji iz različnih družbenih sektorjev se najpogosteje vzpostavlja iz podobnih, če ne enakih razlogov. Praviloma sodelovanje izhaja iz potrebe po skupnem reševanju določenih težav ter iz težnje k doseganju obojestranskih ali večstranskih koristi. S povezovanjem virov, znanja in idej ter izmenjavo izkušenj in dobrih praks sodelovanje omogoča učinkovitejši in trajnostni pristop k doseganju skupnih ciljev.

5.1. Aktivnosti sodelovanja

Definiranje aktivnosti sodelovanja v tem projektu temelji na preteklih izkušnjah projektnih partnerjev, pridobljenih s sodelovanjem v različnih projektih, ki sicer niso bili neposredno usmerjeni na energetske revščine, vendar so partnerjem omogočili razvoj znanja, veščin in mehanizmov, potrebnih za vzpostavitev učinkovitega in funkcionalnega sodelovanja.

Slika 1 Glavni koraki za vzpostavitev učinkovitega sodelovanja

5.1.1. Korak 1 - Identifikacija deležnikov in vzpostavitev komunikacije

Identifikacija relevantnih deležnikov in vzpostavitev učinkovite komunikacije z njimi predstavlja temeljni korak pri gradnji kakovostnega sodelovanja. Ta proces neposredno vpliva na uspešnost vseh nadaljnjih aktivnosti, saj omogoča povezovanje akterjev, ki lahko dejansko prispevajo k reševanju skupne težave.

Identifikacijo deležnikov je treba izvesti sistematično in premišljeno in ob upoštevanju značilnosti različnih sektorjev, ravni upravljanja in organizacijskih profilov. V postopku izbora deležnikov je poudarek na njihovi dejanski vlogi na področju energetskega siromaštva, razpoložljivih kapacitetah in operativni relevantnosti. Poseben poudarek je treba nameniti institucijam, organizacijam in posameznikom, ki že delujejo na sorodnih področjih (npr. energetika, socialna skrb, lokalni razvoj in oblikovanje politik) ter imajo strokovno znanje, terenske izkušnje ali vire, ki so lahko v pomoč v boju proti energetske revščini.

Rezultat navedene faze je **strukturirana baza deležnikov**, ki služi kot osnova za nadaljnje faze sodelovanja ter zagotavlja pregleden in sistematičen okvir za vključevanje relevantnih deležnikov v proces.

Ko so deležniki identificirani, je naslednji korak vzpostavitev začetne komunikacije. Priporočljivo je vzpostaviti stik prek dopisov, klicev in predlogov sestankov (v živo ali online), v katerih so jasno in jedrnato predstavljeni:

- kontekst in cilji sodelovanja,
- specifični problem, ki ga želimo nasloviti,
- možna vloga in prispevek deležnika,
- koristi, ki jih lahko deležnik pridobi z udeležbo.

Vzpostavitev komunikacije je usmerjena v zgodnje usklajevanje pričakovanj in jasno opredelitev vlog, s čimer se zmanjša možnost različnih interpretacij v kasnejših fazah. Ključno je od začetka graditi odnos medsebojnega zaupanja in transparentnosti, da se ustvari odprta in konstruktivna komunikacija, ki vodi v dolgoročno sodelovanje.

5.1.2. Korak 2 - Izmenjava izkušenj in primerov dobrih praks

Izmenjava izkušenj in primerov dobrih praks je pomemben korak za vzpostavitev učinkovitega in dolgoročnega sodelovanja med deležniki, zlasti na čezmejnem območju, kjer obstajajo različne politike in instrumenti ter načini njihovega izvajanja v praksi, medtem ko so geografske značilnosti in potrebe prebivalstva podobne. Takšna izmenjava omogoča partnerjem, da se učijo drug od drugega, se izognejo ponavljanju enakih napak, prepoznajo učinkovite pristope in prilagodijo rešitve svojim posebnostim.

Tovrstna oblika sodelovanja omogoča medsebojno učenje, zmanjšuje tveganje za ponavljanje neuspešnih pristopov ter omogoča prepoznavanje učinkovitih modelov, ki jih je mogoče prilagoditi specifičnostim posameznih lokalnih in regionalnih okolij.

V okviru izvajanja modela (na primeru projekta I-PRODER) izmenjava izkušenj vključuje:

- predstavitev obstoječih politik in instrumentov za boj proti energetske revščini,
- analizo izvedenih ukrepov in instrumentov,
- razpravo o izzivih pri izvajanju in upravljanju ukrepov,
- izpostavitev primerov dobrih praks ter izzivov na terenu,

- razpravo o možnostih prenosa uspešnih modelov s prilagoditvijo lokalnim razmeram.

Izmenjavo izkušenj in primerov dobrih praks je možno izvajati preko:

- organizacije tematskih delavnic in seminarjev,
- študijskih obiskov med partnerji,
- intervjujev in fokusnih skupin z lokalnimi akterji,
- digitalnih orodij za dokumentiranje in deljenje znanja (npr. skupna baza primerov dobrih praks).

Ključ uspešne izmenjave je v odprti komunikaciji, usmerjenosti k rešitvam ter aktivnem vključevanju deležnikov. S takšnim sodelovanjem se ne krepijo samo zmogljivosti vseh vključenih partnerjev, temveč se povečuje tudi kakovost, izvedljivost in koristnost ukrepov, ki se razvijajo in uporabljajo v boju proti energetske revščini.

5.1.3. Korak 3 - Vzpostavitev sodelovanja – formalizacija sodelovanja

Po identifikaciji deležnikov, vzpostavitvi komunikacije ter izmenjavi izkušenj in primerov dobrih praks je naslednji korak formalna vzpostavitev sodelovanja. Vzpostavitev sodelovanja pomeni prehod iz neformalne komunikacije in prenosa znanja v strukturirano obliko skupnega delovanja, v kateri so opredeljene obveznosti, odgovornosti in pričakovanja vseh vključenih deležnikov.

Za uspešno formalizacijo sodelovanja je z vidika deležnikov pomembno:

- da so jasno seznanjeni s cilji, obsegom in koristmi sodelovanja,
- da prepoznajo svojo vlogo in odgovornosti v skupnem delovanju,
- da imajo vsi enakopravno pravico do glasovanja oz. da se odločitve sprejemajo demokratično,
- da delijo temeljne vrednote kot so zaupanje, transparentnost in odprtost.

Dokument, ki formalizira sodelovanje, mora jasno opredeliti:

- namene in cilje sodelovanja,
- obveznosti, odgovornosti in prispevke vsakega deležnika, vključno z razdelitvijo vlog pri izvajanju aktivnosti,
- mehanizme komuniciranja, koordinacije in sprejemanja odločitev,
- postopke v primeru nesoglasij ali zastojev pri izvajanju,
- časovne okvirje, vire financiranja in pričakovane rezultate,
- način spremljanja napredka in evalvacije sodelovanja.

Ta korak zagotavlja jasno strukturo upravljanja sodelovanja, zmanjšuje možnost nejasnosti pri izvajanju ter ustvarja stabilno osnovo za dosledno, usklajeno in dolgoročno trajnostno čezmejno sodelovanje.

5.1.4. Korak 4 - Priprava načrta delovanja

Ko je sodelovanje formalno vzpostavljeno, je treba določiti konkreten potek sodelovanja preko priprave načrta delovanja. Načrt delovanja predstavlja operativni dokument, ki jasno opredeljuje aktivnosti, odgovornosti in časovne roke izvedbe. Njegov namen je pretvoriti cilje sodelovanja v jasno strukturirane, merljive in izvedljive korake.

Načrt delovanja vključuje:

- **jasno opredeljene cilje**, ki izhajajo iz skupnih potreb,

- **konkretne aktivnosti** za doseganje ciljev,
- **časovni okvir izvajanja aktivnosti** z jasno določenimi roki, **nosilce in odgovorne partnerje** za vsako aktivnost,
- **potrebne vire** (finančne, tehnične, kadrovske),
- **indikatorje uspešnosti**.

V pripravo načrta delovanja morajo biti vključeni vsi deležniki preko delovnih sestankov ali delavnic, da se zagotovi transparentnost in vključenost deležnikov. S tem se hkrati zagotavlja skupno razumevanje aktivnosti, višja stopnja usklajenosti ter večja odgovornost vseh udeležencev pri izvajanju.

Načrt mora biti podroben in prilagodljiv, da se lahko prilagodi novim okoliščinam (spremembam institucionalnega, finančnega ali izvedbenega okolja) ali spoznanjem, ki se pojavijo med sodelovanjem. Poleg načrta delovanja je treba vzpostaviti tudi mehanizem za spremljanje izvajanja načrta ki vključuje določene poročevalske cikle, odgovornosti za zbiranje podatkov ter osnovne mehanizme za evalvacijo in zagotavljanje trajnosti sodelovanja. Na ta način se zagotavlja stalno spremljanje, pravočasno prepoznavanje odstopanj ter možnost korektivnih ukrepov med izvajanjem čezmejnega sodelovanja.

5.1.5. Korak 5 - Evalvacija in trajnost sodelovanja

Evalvacija predstavlja proces zbiranja, analiziranja in prikaza podatkov o učinkih in rezultatih sodelovanja z namenom ocene njegove uspešnosti ter nadaljnega izboljševanja. Prav tako omogoča vpogled v doseganje načrtovanih ciljev ter predstavlja osnovo za sprejemanje informiranih odločitev o nadaljevanju in prilagoditvi aktivnosti za zmanjševanje energetske revščine.

Glavni cilji evalvacije so:

- oceniti, v kolikšni meri so bili doseženi zastavljeni cilji in načrtovani rezultati,
- prepoznati izzive in ovire pri izvedbi,
- oceniti učinkovitost uporabljenih virov,
- pripraviti priporočila za izboljšanje prihodnjih aktivnosti.

Evalvacija je lahko interna (s strani partnerja, zadolženega za to aktivnost) ali eksterna (s strani neodvisnih strokovnjakov), pri čemer se priporoča kombinacija obeh metod. Priporočeno je uporabljati obe metodi in vključiti mnenja končnih uporabnikov in deležnikov.

Da bi bila evalvacija učinkovita, je treba vnaprej opredeliti jasne kazalnike uspešnosti, dinamiko spremljanja ter odgovornosti za zbiranje in analizo podatkov. Prav tako je pomembno vzpostaviti redne poročevalske cikle, ki omogočajo stalno spremljanje napredka in pravočasno ukrepanje v primeru odstopanj pri izvajanju.

Trajnost sodelovanja pomeni njegovo nadaljevanje tudi po formalnem zaključku projekta, preko vključevanja vzpostavljenih modelov v redne politike in prakse.

Za zagotavljanje trajnosti je pomembno:

- opredeliti mehanizme dolgoročnega sodelovanja (sporazum o sodelovanju),
- vključiti se v pripravo strateških in razvojnih dokumentov lokalnih in regionalnih teles,
- zagotoviti vire financiranja za nadaljevanje aktivnosti,
- nenehno krepiti zmogljivosti partnerjev preko izobraževanj in izmenjav znanja,

- promovirati rezultate sodelovanja za povečanje prepoznavnosti in politične podpore.

Evalvacijo in trajnost sodelovanja je treba načrtovati že v zgodnjih fazah sodelovanja in sodelovanje stalno nadgrajevati z novimi idejami, tako da preprečimo prekinitev aktivnosti ter zagotovi dolgoročno stabilnost in kontinuiran razvoj partnerstva. Sistematično spremljanje in prilagajanje aktivnosti prispevata k odpornosti sodelovanja ter omogočata njegovo nadaljne izboljševanje v skladu s spremembami v okolju in potrebami deležnikov.

5.2. Medresorska čezmejna delovna skupina

Med izvajanjem projekta smo ugotovili, da ne obstaja posebno formalizirana oblika čezmejnega sodelovanja na področju energetske revščine, zato s tem dokumentom predlagamo oblikovanje medresorske čezmejne delovne skupine, sestavljene iz predstavnikov sistemskih deležnikov, v katero bi lahko občasno po potrebi vključili tudi druge deležnike. Naloge delovne skupine bi bile spremljanje izvajanja ukrepov akcijskega načrta, spremljanje stanja in napredka na področju zmanjšanja energetske revščine na ravni EU, nacionalni ravni (HR+SI) in regionalni ravni na čezmejnem območju.

Delovna skupina se lahko ustanovi kot stalna skupina, z neomejenim rokom delovanja. Delovno skupino bi morali formalno ustanoviti sistemski deležniki in vanjo formalno določiti člane, ob jasni opredelitvi njihovih vlog in odgovornosti pri delu skupine.

Najprej je treba opredeliti natančne cilje delovne skupine, vključno z izmenjavo idej, spremljanjem izvedenih aktivnosti in načrtovanjem prihodnjih pobud ter določiti merljive rezultate, ki bodo kazalniki uspešnosti delovne skupine. Prav tako je treba opredeliti osnovne mehanizme sprejemanja odločitev (konsenz ali večinsko odločanje), da se zagotovi učinkovitost dela.

Predlagana je izvedba minimalno dveh sestankov letno, ki bi se zaradi večje dostopnosti udeležencev lahko izvedli preko spleta, z možnostjo pogostejših sestankov glede na potrebe. Treba je določiti moderatorja, ki bo moderiral srečanja, pripravljal gradiva za razpravo ter spodbujal odprto komunikacijo in sodelovanje drugih deležnikov. Vodja delovne skupine bi bil odgovoren za spremljanje dogovorjenih aktivnosti med sestanki.

Pred vsakim sestankom bo potrebno zbrati povratne informacije članov delovne skupine, da se oceni delo delovne skupine in prepoznajo možnosti za izboljšave. Priporočljivo je tudi vzpostaviti standardiziran način poročanja, ki vključuje pripravo zapisnikov, spremljanje uresničevanja sklepov ter redno obveščanje članov o napredku.

Pomembno je tudi vključevanje javnosti v delo te skupine z obveščanjem o njenih dejavnostih in morebitno organizacijo dogodkov po potrebi. Organizacija delovne skupine naj bo usmerjena v doseganje zastavljenih ciljev in spodbujanje sodelovanja med ključnimi deležniki. Ta pristop bo zagotovil transparentnost, vključenost vseh relevantnih strani ter spremljanje in izboljšanje aktivnosti.

Redni sestanki delovnih skupin preko spleta ali osebno bi omogočili temeljito obravnavo trenutnega stanja, prejetih predlogov in razvoj nadaljnega medsebojnega sodelovanja. Preglednost bi bila ključnega pomena v celotnem procesu, vključno z objavo sklepov sestankov, ocen predlogov in odločitev delovne skupine.

Odprti kanali za povratne informacije vseh zainteresiranih partnerjev bi spodbudili široko udeležbo. Periodično poročanje zainteresiranim partnerjem o poteku in odločitvah delovne

skupine, skupaj s pregledom izvedenih aktivnosti in načrtovanimi nadaljnjimi koraki, bi zagotovilo transparentnost, sodelovanje in kakovostno izvajanje ukrepa.

5.3. Letni čezmejni forum o energetske revščini

Medresorska čezmejna delovna skupina bi bila zadolžena za organizacijo letnega čezmejnega foruma o stanju energetske revščine (v nadaljevanju: Forum).

Namen letnega Forumu bo nadaljevanje žive interakcije z vsemi deležniki, obveščanje javnosti o izvajanju ukrepov akcijskega načrta ter priprava predlogov korektivnih ukrepov in akcij. Forum hkrati služi kot platforma za krepitev sodelovanja, izmenjavo izkušenj ter bo seveda služil tudi za spodbujanje mreženja med obstoječimi skupinami deležnikov ter morebitnimi novimi deležniki in zainteresiranimi skupinami.

Letni Forum bi prispeval k temu in tako zagotavljal določeno stopnjo trajnosti rezultatov projekta z zagotavljanjem kontinuitete dialoga, spremljanjem izvajanja ukrepov ter krepitev prepoznavnosti problematike energetske revščine na čezmejni ravni.

Organizacija letnega Forumu bi potekala na naslednji način:

- En mesec pred vsakim Forumom se bo sestala delovna skupina z namenom pravočasne organizacije foruma in oblikovanja začetnega programa Forumu.
- Delovna skupina bo zbrala informacije in analizirala napredek izvajanja akcijskega načrta ter pripravila kratko pregledno predstavitev napredka in jo predstavila na začetku vsakega Forumu.
- Forum bo analiziral napredek stanja na področju energetske revščine na vseh ravneh (EU, nacionalna in regionalna čezmejna raven).
- Forum se bo zaključil z razdelitvijo udeležencev v delovne skupine, ki bodo podali svoja mnenja in predloge za nadaljnji napredek.

Po Forumu delovna skupina pripravlja kratko poročilo ki vključuje: pregled ključnih ugotovitev, predloge korektivnih ukrepov in priporočil ter opredeljene izzive in prioritete za nadaljnje ukrepanje. Poročila se posredujejo vsem članom Forumu.

Če bo potrebno, bo delovna skupina pripravila konkretne predloge dopolnitev in sprememb obstoječih politik in instrumentov ter jih posredovala kreatorjem politik in instrumentov.

6. Zaključek

Dokument Čezmejni model sodelovanja za potrebe skupnega delovanja predstavlja celovit temelj za vzpostavitev sistematičnega, dolgoročnega in trajnostnega čezmejnega sodelovanja v boju proti energetske revščini na čezmejnem območju Slovenije in Hrvaške. Model predlaga usklajeno delovanje ključnih deležnikov ob usklajevanju politik, instrumentov in operativnih mehanizmov ob upoštevanju energetske ranljivosti gospodinjstev, zlasti ranljivih družbenih skupin.

Analiza sugerira, da lahko čezmejno sodelovanje pomembno prispeva k učinkovitosti ukrepov, zlasti z izmenjavo znanja in dobrih praks, skupnim načrtovanjem in izvajanjem projektov ter uporabo obstoječih mehanizmov EU. Pri tem so kot ključni deležniki prepoznani: ministrstva, enote lokalne in regionalne samouprave, razvojne in energetske agencije, ustanove za socialno varstvo, nevladne organizacije ter izobraževalne institucije.

Kot konkretna mehanizma sodelovanja sta predlagana vzpostavitev medresorske čezmejne delovne skupine ter organizacija letnega foruma o energetske revščini. Poleg formalizacije sodelovanja s sporazumi je poudarek tudi na pripravi operativnega načrta delovanja ter sistematični evalvaciji doseženih rezultatov in zagotavljanju trajnosti sodelovanja.

Glede na visok odstotek energetske revščine v obeh državah in naraščajoče potrebe po pravičnem energetske preходу, je nujno nadaljevati z vlaganji v krepitev sodelovanja. Le tako bo mogoče vzpostaviti odporen in vključujoč sistem podpore za najbolj ogrožene prebivalce ter prispevati k oblikovanju pravičnejše in bolj trajnostne družbe na obeh straneh meje.